

Gerb. kolegos,

Iš anksto turiu prisipažinti, kad esu susipažinusi tik su labai maža dalimi nuomonių, kurios išsakomos šioje diskusijoje, tad mano pasvarstymai daugiau grindžiami psichoterapinės ir profesinio mokymo patirties refleksijomis bei įžvalgomis, kurios iškilo atliekant mokslinius tyrimus.

Kaip suprantu, šioje diskusijoje yra siekiama atsakyti į keletą svarbiausių klausimų:

1. *Ar reikalingas Psichologų praktinės veiklos įstatymas?* Manychiau, kad tikrai taip. Toks įstatymas reiškia profesionalios psichologų praktinės veiklos pripažinimą, jos reikalingumą ir tinkamą struktūravimą, kuris reikalingas psichologinės veiklos organizavimui ir plėtrai. Poreikis psichologinei pagalbai didėja, auga profesionalių psichologų skaičius, tad nenuostabu, kad kyla ir šios paslaugos kokybės klausimai ir būtinybė numatyti procedūras, kurios bent minimaliai šią veiklą struktūruoja. Atrodo, kad šiame kontekste kyla klausimas ir abejonės, ar tikrai to reikia, ar LPS netaps dar viena autoritarine struktūra, kuri suvaržys pačią psichologinės praktikos plėtrą. Kai kurie mūsų moksliniai tyrimai parodė, kad mūsų istoriniame kontekste, autoriteto patyrimo klausimas yra ypatingai jautrus dalykas. Gal būt dėl istorinės praeities, gal būt dėl kitų veiksnių – autoriteto veikimas (o struktūravimas yra viena iš autoriteto funkcijų) yra suprantamas kaip priespauda, kaip veiklos suvaržymas, kaip svarbių procesų blokavimas. Tad matyt nenuostabu, kad ir mūsų kontekste kyla pasipriešinimas ir bandoma išvengti destraktyvaus dar vienos institucijos veikimo, keliant klausimą ar LPS gali būti šiuo autoritetu, kuris atsakingas už psichologinės veiklos plėtrą Lietuvoje.

2. *Ar LPS yra ta organizacija, kuri kurs veiklą reglamentuojančias struktūras, kurios įgalintų psichologinės veiklos plėtrą, o ne jos blokavimą?* Atrodo, kad dalis žmonių abejoja ar LPS yra tinkama institucija, kuri galėtų psichologo veiklą licencijuoti. Tačiau kas kitas jeigu ne patys psichologai galėtų būti geriausiais ekspertais, vertinant psichologų kompetencijas, jų integravimą praktikoje bei profesinio tapsmo procesą. Turime labai daug pavyzdžių, kuomet ekspertų pozicijas užima valdininkai, kurie neturi tam tinkamų kompetencijų, kurie nesupranta veiklos specifikos ir dėl to priima labai abejotinus sprendimus. Mūsų visuomenėje aptinkame dar nemažai reiškinių, kuomet tikimasi, kad kažkas Kitas yra protingesnis, kad tas Kitas ateis ir sutvarkys, ateis ir pakels lygį. Autoriteto funkcijų delegavimas kažkam kitam turi savo istorines priežastis, tačiau kita vertus, mūsų, psichologų būrys jau yra tikrai gausus, turime daugybę įvairių sričių psichologų, kurie sėkmingai dirba, kurie moko kitus psichologinės praktikos, kurių kompetencijos pripažintos tarptautiniu lygmeniu. Esu įsitikinusi, kad mūsų tarpe yra pakankamas skaičius kvalifikuotų ir pakankamai geranoriškų specialistų, kurie gali atlikti šią ekspertinę veiklą.

3. Suprantu, kad yra daug konkrečių klausimų, kurie kelia abejonių praktikuojantiems specialistams. Vienas iš jų – būtinios prižiūrimosios praktikos klausimas. Man rodos, kad ši Įstatymo projekte numatyta sąlyga yra pakankamai konstruktyvi dėl pačios psichologo veiklos specifikos. Praktinės psichologijos taikymo sritys ir užduotys yra labai įvairios, tad tai, kad labiau patyrę specialistai dalinasi savo patirtimi su pradedančiais, užtikrina ir tam tikrą šios veiklos kokybę bei tęstinumą. Jau daug dešimtmečių psichoterapijos mokymai ir praktika rodo, kad supervizijos pirmiausia reikalingos tam, kad profesionalas tinkamai suprastų besikreipiančiojo poreikius, kad numatytų pagalbos strategiją ir parinktų tinkamus metodus. Supervizijos padeda atskleisti praktikuojančio psichologo stipriąsias puses, o taip pat ir padeda konfrontuoti su asmeniniais ribotumais, padeda integruoti teoriją ir numatyti asmens augimo perspektyvas. Tad neabejoju, kad profesinė priežiūra gali daug prisidėti prie praktikuojančių psichologų veiklos kokybės gerinimo.

Nemanau, kad mano išsakytos mintys yra didelė naujiena, tai žino visi profesionalai, tai aprašyta pasaulinėje psichologų praktikoje. Tai supranta ir jauni psichologai, nes, kaip rodo podiplominių studijų organizavimas, praktikuojantys psichologai tikrai supranta prižiūrimosios patirties svarbą ir ieško galimybių kaip tai patirti.

Suprantu, kad abejonių kyla dėl to, kad gali būti sunku įgyvendinti konkrečias Įstatyme numatytas nuostatas. Tačiau, kaip teigia patyrę psichologai, jeigu iškyla poreikis, dažniausiai yra ir galimybė kaip tą poreikį patenkinti. Tačiau pirmas žingsnis šiame procese yra poreikio įsisąmoninimas. Man rodos, kad įstatymo projekte numatytos nuostatos yra realistiškos, ir jeigu jos bus priimtos, palapsniui jas bus galima įgyvendinti ...

Pabaigoje norėčiau pasidžiaugti tuo, kad kolegos nėra abejingi, išsako savo abejones, nuogastavimus ar kritiką. Psichologai praktikai žino, kad ir pasipriešinimas, ir maištavimas yra svarbu tam, kad apsaugotų autoritetą nuo degeneravimo į autoritarinį santykių modelį, ir tam, kad asmuo pats atrastų savo atsakomybes ir tapatumą.

Linkiu, kad įstatymas būtų priimtas, kad LPS įgyvendintų numatytas nuostatas konstruktyviai ir kad psichologinė visų mūsų veikla tarnautų Lietuvoje gyvenančių žmonių gerovei.

Prof. Gražina Gudaitė